

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 36/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om privat hälso- och sjukvård och sjukförsäkringslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 oktober 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om privat hälso- och sjukvård och sjukförsäkringslagen (RP 191/2009 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- jurist Kirsi Ruuhonen och jurist Pekka Huimalto, social- och hälsovårdsministeriet
- inspektör Harri Uusnäkki, kommunikationsministeriet
- jurist Jukka Harno, Folkpensionsanstalten
- ombudsman Mikael Söderlund, Suomen Sairaankuljetusliitto ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om privat hälso- och sjukvård och sjukförsäkringslagen ändras. De bestämmelser som gäller tillstånd för att tillhandahålla sjuktransporttjänster och fastställande av ersättningstaxan för resor med sjuktransportfordon föreslås bli ändrade.

Enligt gällande lagstiftning kan privata yrkesutövare och företag beviljas sjuktransporttillstånd med stöd av lagen om tillståndspliktig persontrafik på väg. Enligt förslaget ska beviljandet av sjuktransporttillstånd i fortsättningen basera sig på lagen om privat hälso- och sjukvård, vilket bättre motsvarar sjuktransportens ställning som en del av hälso- och sjukvården.

Det föreslås att en bestämmelse med ett myndigande fogas till sjukförsäkringslagen, med stöd av vilken social- och hälsovårdsminis-

teriet genom förordning fastställer ersättningstaxan för användning av sjuktransportfordon. Dessutom föreslås en bestämmelse i sjukförsäkringslagen om rätt till övernattningspenning i sådana situationer där den försäkrade på grund av graviditet har varit tvungen att övernatta i närheten av en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård.

Förslagen om sjuktransporttillstånd och fastställandet av ersättningstaxan för användning av sjuktransportfordon hänför sig till den nya kollektivtrafiklagen, genom vilken lagen om tillståndspliktig persontrafik på väg ska upphävas, samt till Europaparlamentets och rådets trafikavtalsförordning som kollektivtrafiklagen bygger på. Lagarna avses träda i kraft den 3 december 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sjuktransporttillstånd

Regeringen föreslår att regleringen av sjuktransporttillstånd och ersättningstaxan för användning av sjuktransportfordon överförs från kommunikationsministeriets förvaltningsområde till lagstiftningen om hälso- och sjukvård. I tillståndsvillkoren prioriteras medicinsk ändamålsenlighet och patientsäkerhet. Ändringarna framhäver att sjuktransporter och ambulanssjukvård är en del av hälso- och sjukvården. Enligt utredning är propositionen en lösning under övergångstiden som beror på att persontrafiklagen föreslås bli upphävd (RP 110/2009 rd). En bredare reform av akutvårdssystemet ska genomföras när hälso- och sjukvårdslagen, som nu är under arbete, stiftas.

Tillståndsmyndigheten ska bevilja tillstånd om sökanden, personalen och utrustningen uppfyller de lagstadgade kraven. Enligt 3 § i lagen om privat hälso- och sjukvård ska den som tillhandahåller sjuktransport ha ett ändamålsenligt fordon, ändamålsenlig utrustning och personal med lämplig utbildning som krävs i verksamheten.

Enligt 3 § i förordningen om privat hälso- och sjukvård (857/1994) ska den ansvariga föreståndaren vara en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och ha lämplig utbildning och tillräcklig praktisk erfarenhet för att framgångsrikt klara av uppgiften med beaktande av verksamhetens omfattning och de tjänster som tillhandahålls. Det finns inte något krav på hur länge den ansvariga föreståndaren eller personalen ska ha arbetat inom sektorn, utan varje fall avgörs separat inom tillstånds- och tillsynsförfarandet. Utskottet anser att det är motiverat att föreskriva om tillståndsvillkor möjligast samordnat med andra privata hälsovårdstjänster såsom läkar- och sjukvårdstjänster.

Den behovsprövning som nu krävs för att bevilja sjuktransporttillstånd föreslås bli slopad.

Behovsprövningen har ansetts begränsa den näringsfrihet som avses i 18 § i grundlagen på ett sätt som inte kan betraktas som förenligt med villkoren för begränsande av de grundläggande fri- och rättigheterna, såsom t.ex. acceptabilitet och proportionalitet. I motiven till propositionen står det att tillgången till, säkerheten i eller ändamålsenligheten i fråga om de lagstadgade tjänsterna inte riskeras fastän behovsprövningen slopas. Dessa aspekter kan bäst garanteras genom de tillståndskriterier som avses i propositionen och genom ändamålsenlig och tillräcklig övervakning.

Det är kommunerna och sjukvårdsdistrikten som ska ordna sjuktransport också i områden där det inte finns privata sjuktransportföretag. Att behovsprövningen slopas kan innebära större variation i efterfrågan och utbudet på sjuktransporter på olika håll. Men för att tillhandahålla sjuktransport måste företaget ingå avtal med den ansvariga kommunen eller samkommunen, eftersom privata tjänsteproducenter kan ansluta sig till myndighetsnätet och nödcentralsystemet bara om de har ingått avtal. Det är påkallat att försäkra sig om tillgången till och kvaliteten på tjänsterna i samband med reformen av systemet för akutvård och sjuktransporter.

Sjuktransporttaxan

Kostnaderna för privat sjuktransport ersätts i nuläget utifrån en taxa fastställd av kommunikationsministeriet med stöd av 4 kap. 6 § i sjukförsäkringslagen. Gränserna för ministeriets prövningsrätt, förfaringssätten och på vilka grunder behovet av ändringar i taxan ska bedömas anges inte i den gällande lagen. Enligt förslaget till ändring av 4 kap. 6 § i lagen ska det föreskrivas om taxan genom en förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Utskottet föreslår att bestämmelsen preciseras i analogi med bestämmelserna om grunder för andra sjukvårdsersättningar så att taxan ska bygga på kostnaderna för transporten och de disponibla medlen för sjukförsäkringsersättningar. Dessutom föreslår utskottet att bestämmelser om taxan ska utfärdas

genom förordning av statsrådet och inte av ministeriet.

Kostnaderna för en resa som görs på grund av sjukdom ersätts till den del som kostnaderna för en enkelresa överstiger självriskandelen (9,25 euro) och det årliga avgiftstaket (157,25 euro). Kostnaderna för anlitande av specialfordon, såsom egen bil, taxi eller båt, ersätts om patientens sjukdom, handikapp eller trafikförhållandena förutsätter att specialfordon används. Enligt utredning ersätts till exempel inte avgiften för att transportera fordonet med färja utifrån dagens sjuktransporttaxa eller taxitaxa. Enligt utskottet är det angeläget att undersöka hur reseersättningarna över lag behöver ändras och förbättras i anknytning till beredningen av hälso- och sjukvårdslagen och lagen om ordnande av kommunal social- och hälsovård och också i samband med andra reformer inom hälso- och sjukvården.

Övernattningspenning

Enligt 4 kap. 9 § i sjukförsäkringslagen har en försäkrad rätt till övernattningspenning, om han eller hon på grund av undersökning eller vård eller av skäl som hänför sig till trafikförhållandena måste övernatta under en resa som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen och övernattningen medför kostnader. I praktiken har kostnaderna ersatts till exempel om övernattningen är ett alternativ till dagliga resor till vårdinrättningen eller om det inte finns kollektivtrafik att anlita för resan. Bestämmelsen har inte ansetts gälla fall där en försäkrad väntar på att förlossningen ska sätta igång utan att hon eller fostret genomgår daglig undersökning eller behandling. Utskottet ser det som motiverat att 9 § ändras enligt förslaget så att försäkrade kan få övernattningspenning om de utifrån läkarens bedömning av graviditeten tvingas övernatta nära förlossningssjukhuset. I fortsättningen bör man under-

söka om övernattningspenningen är tillräcklig i förhållande till de faktiska kostnaderna för övernattningen.

Förslag till beslut

Således föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslag 1 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 2 i övrigt godkänns enligt propositionen men 4 kap. 6 § med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 2

4 kap.

Ersättning för resekostnader

6 §

Sjuktransport

Bestämmelser om den ersättningstaxa som används som grund för ersättning för användning av sjuktransportfordon utfärdas genom förordning av statsrådet. *Ersättningstaxan för sjuktransportfordon ska bygga på kostnaderna för transporten och de disponibla medlen.* Vid utarbetandet av den förordning som gäller ersättningstaxan och ändringar av den ska social- och hälsovårdsministeriet höra Folkpensionsanstalten och de organisationer som företräder de berörda aktörerna.

ShUB 36/2009 rd — RP 191/2009 rd

Helsingfors den 23 oktober 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Hannakaisa Heikkinen /cent
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Jukka Mäkelä /saml

Håkan Nordman /sv
Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst
ers. Johanna Karimäki /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.